

EXTRA PORCE ÚCHVATNÉHO STEAMPUNKU A DOBRODRUŽSTVÍ

VELKÁ HRA

NÁRAMNĚ ČTIVÉ A NA MNOHA MÍSTECH NAPÍNAVÉ | PRVNÍ VYDÁNÍ

NAPSAL VLASTNÍM, PAROU POHÁNĚNÝM, PEREM:

JAN PROCHÁZKA

JAN PROCHÁZKA

VELKÁ HRA

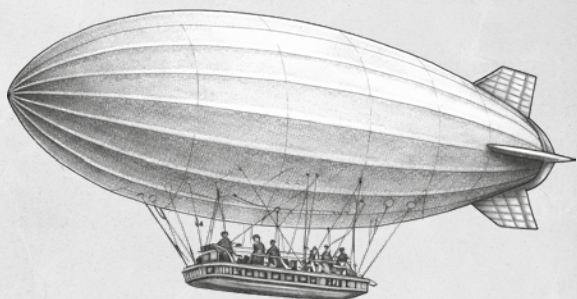

MOTTO:

Vyprávění příběhů je jedna z věcí,
kterými se lidé odlišují od zvířat.

Velká hra původně vznikla jako dárek pro mou dceru. Když jsem se dozvěděl, že se nám narodí, rozhodl jsem se pro ni napsat knížku. Tehdy jsem byl okouzlen steampunkovým románem Petry Slovákové *Démon z East Endu* a knihou Petera Jelínka *Norr, ochraňuj Británii!* Díky tomu se z *Velké hry* nakonec stala dobrodružná knížka, ve které se po nebi prohání vzducholodě a historické postavy nejsou takové, jak je známe z hodin dějepisu.

Velkou hru věnuji především tobě, Hančo, ale věřím, že si ji užijí všichni, kdo mají smysl pro dobrodružství.

Píše se rok 1920. Evropa se již vzpamatovala z první velké války, a přesto, že vkročila do nového století s hlavou vztyčenou, nemá ani náhodou vyhráno. V únoru 1917 totiž došlo v Rusku k státnímu převratu. Na východě Evropy se stahují mračna a prezident mladičké Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk se chystá do Budapešti na zasedání rady představitelů všech evropských vlád. Je třeba rozhodnout, jak postupovat proti požáru komunismu, který by mohl zachvátit celou Evropu.

Zatímco železnici i námořní dopravě dominuje pára a oblohu ovládly vzducholodě, mnoho vědců především ve vojenské, ale i soukromé sféře experimentuje s benzínovými motory. Do vzduchu se již vznesly první aeroplány a éře páry již brzy odzvoní...

PROLOG

Nocí, jež zahalila Věčné město, se valí železný kolos, jehož nýty pokrytý trup se leskne v proudech deště. Parní stroj s těžkým duněním drtí dlažbu vatikánských ulic, zatímco se nad střechami honosných paláců křížují blesky častěji než všichni věřící, kteří kdy kráčeli po dláždění tohoto centra katolické církve. Kovová obluda mívá řady barokních fasád, kde se z výklenků znechuceně šklebí tváře světců, bičované provazy vody. Sochy na Berniniho kolonádě vypadají v záři výbojů jako zástup kamenných obrů, kteří s roztaženými pažemi mlčky přihlížejí průjezdu kouřící stvůry. Každý mramorový záhyb jejich rouch je smáčen deštěm a jejich slepé oči upřeně hledí do temnoty.

Uvnitř kabiny je atmosféra k zadušení. Stísněný prostor je vyplněný pachem horkého oleje, vlhké látky a ostrou vůní ozónu zvenčí. Vzduch je dusný, nasycený sálavým teplem kotle, a stěny se rosí vysráženou vlhkostí.

Obrněnec právě mívá Svatopetrské náměstí, kde se siluety kolonád ztrácejí v provazech deště, a vášnivá diskuze v kabině oplechovaného stroje se přiosťruje.

„To si snad ze mě děláte srandu, pane barone! To sem moh rovnou zůstat doma, zatraceně.“ „Nerozčilujte se, pane Purgere, můžete si za to sám. Já vám říkal, že po tom vašem kábulském fiasku pojedu na jednání s těma fráterama radši bez vás. Ale vy ne. To bylo pořád, já se chci vykoupat ve Fontáně di Trevi, poprat se s tygrama v Koloseu a načurat do všech tří kašen na Piazza Navona.“ „No právě, a teď mám místo toho smrdět v tanku a čekat na to, až se tady pan chytřej vykecá do bezvědomí.“ „A dost už! Tahle zakázka by mohla být nejvýnosnější kšeft naší kariéry. Ale už z toho prvního telefonátu jsem poznal, že ten starý vlk je mazaný jak liška a nám nedá nic zadarmo, pane! Tohle bude vyžadovat víc než svaly, chirurgickou jemnost a diplomacii. A těch se vám, přiznejte si to už konečně, zoufale nedostává!“ „Utlouk ste mě argumentama, stejně jako dýcky. Tak já teda zůstanu v tanku, ale přísahajte mi na svůj baret, že až celá tahle šaškárna skončí, uděláme si vejlet do Říma a...“ „Já vím, kašna, fontána a tygři.“

Velectěný pane šéfredaktore,
dovoluji si Vás oslovit nikoli z pouhé mladické nerozvážnosti,
ale z hlubokého přesvědčení, že redakce Vašich listů potřebuje
pero, jež se nebojí inkoustu ani pouličního prachu. Jmenuji
se Hana Spurná a ucházím se u Vás o místo redaktorky
a reportérky.

Sleduji Vaši práci s neutuchajícím zájmem. Vaše
nedávné reportáže z pražského podsvětí a způsob, jímž jste
vtiskl tvář osudům lidí z periferie, jsou pro mne zjevením.
Ukazujete nám pravdu bez příkras, tam, kde jiní vidí jen
statistiku nebo špínu. Právě tato Vaše urputnost v hledání
faktů je mi nejbližší.

Nehledám místo v rubrice pro dámy, abych psala
o krajkách a receptech. Mým vzorem je americká
novinářka Nellie Blyová. Její články o špatném zacházení
s ženami v továrnách, reportáže z Mexika nebo její cesta
kolem světa jsou důkazem, že moderní žurnalistika nezná
pohlaví, pouze odvahu a cílevědomost. Chci být pražskou
Blyovou. Chci jít tam, kam se jiní neodvažují, a psát o věcech
tak, jak se skutečně dějí.

Žijeme v převratné době a já věřím, že nastal čas,
aby i česká žurnalistika přijala ženy, které se nebojí jít
do terénu. Nabízím Vám svou neúnavnost, ostrý zrak
a ochotu pracovat v jakoukoli denní i noční hodinu.

S pozdravem,

Hana Spurná

Praha I, Na Zábřadlí č. p. 22

KAPITOLA PRVNÍ

To dobrodružství, ostatně jako většina podobných, začalo zcela nevinně. Ze začátku snad ani nevypadalo jako dobrodružství, alespoň ne takové, jaká jsem znala z dobrodružných románů. Spíše připomínalo rutinní novinářinu. Ve chvíli, kdy mě vzbudilo hlasité mňoukání mého kocoura Ondřeje, který se tak jako každý den netrpělivě dožadoval své ranní porce kousků vařeného kuřecího masa, netušila jsem nic o zbraních totálního ničení, velkých spiknutích ani tajných agentech. Ale nepředbíhejme událostem.

Když jsem toho osudného rána roztáhla závěsy svého podkrovního bytu, chtělo se mi zpívat. Petřín se svou ocelovou rozhlednou zdobenou nedávno nainstalovaným majákem pro vzducholodě, který v noci zářívá nad městem jako velké rudé oko, i Pražský hrad tyčící se nad uličkami Malé Strany se koupaly ve slunci a sluneční paprsky tančily také na vlnkách stříbropěnné Vltavy, jejíž hladinu čeřily lopatky kolesových parníků. Na lelkování dnes ovšem nemám čas, vždyť mě už za pár hodin čeká rozhovor s cestovatelem

Holubem, snad se mi ho konečně povede přesvědčit, aby mě vzal s sebou na svou další expedici.

Umýt se a obléknout do lehkého letního kostýmku pro mne bylo dílem několika okamžiků a za chvíli už jsem snídala svůj oblíbený croissant a míchaná vejíčka v kavárně Asan v přízemí našeho domu. Nad čerstvě umletou černou kávou jsem si pak v rychlosti prošla otázky, které jsem si pro slavného cestovatele připravila.

Do redakce jsem se jako každý den i dnes vydala pěšky. Poštovskou ulicí je to do Náprstkovy, kde je sídlo Národních listů, co by kamenem dohodil. V časném dopoledni byly ulice Starého Města ještě poloprázdné, snad jednou či dvakrát jsem minula úředníka spěchajícího za svými povinnostmi či poštáka drkotajícího se po dlažbě v sedle parního velocipedu. Po pár minutách ostré chůze jsem už otvírala vchodové dveře domu U Bílého jelínka. To jsem ovšem stále ještě netušila, co za pohromu se na mě řítí.

Hned na recepci v přízemí redakce mě odchytil denní vrátný Toníček. „Slečno Spurná, máte jít ihned, opakují ihned k panu šéfredaktorovi do jeho pracovny! Je to urgentní!“

Toníček se tvářil strašně důležitě (to on umí), ale na druhou stranu vím, že Egon Ervín nikdy neoplýval trpělivostí. Tak nač provokovat svého nadřízeného?

Naštěstí náš redakční dům disponuje nejen moderními psacími stroji Underwood, ale především nejnovější technickou vymožeností – výtahem, kterému s kolegy říkáme páternoster. Díky tomuto výtahovému moderní techniky jsem se do čtvrtého patra, kde má šéf kancelář, dostala rychleji než po sice krásném, secesním zábradlím zdobeném, ale nepříjemně příkrém schodišti.

Ani jsem nestačila zaklepat na dveře s mosaznou cedulkou **E. E. KISCH ŠÉFREDAKTOR** a už jsem slyšela jeho burácivý hlas. „Pojďte dál, Hano, a ani si nesedejte!“ Pomyslela jsem si, že ten Toníček snad šéfovi hned za tepla zavolal, nebo ne?

Otevřela jsem tedy a vešla. Vzduch v kanceláři byl tak hustý, že by se dal krájet. Zmodralý dým z drahých doutníků značky Trabuco líně tančil v pruzích slunečních paprsků dopadajících oknem a téměř zakrýval stěny obložené tmavým dřevem. Velký Kisch, kterému se tak mezi novináři závistivě říkalo, stál jako monolit za svým obrovským dubovým stolem, na němž se kupily hory denního tisku a přetékající popelníky. V rukou svíral černé desky z tuhého papíru. Nestačila jsem říct ani „Dobrý den, šéfe“ a už skrz ten tabákový mrak spustil: „Hano, mám pro vás speciální úkol. Poletíte do Slezské Ostrawy a tam uděláte rozhovor s Wojtzechem Kowalským. Rozhovor máte domluvený na šestou večerní v jeho laboratoři. Palubní lístek na Prokopa Diviše si vyzvedněte na recepci. Ubytování na jednu noc máte zajištěné v hotelu Imperial. Letí vám to za dvě hodiny z Letné. Nejpozději ve středu v poledne chci mít ten rozhovor tady! A nehádejte se tu se mnou. Zvládla jste deset dní v blázinci, dva dny v Ostravě přežijete také!“

„Ale Ervíne...“ Já vím, že se šéfovi nikdy nemá odpovírat, ale někdy člověk musí. „Já mám dnes domluvenou schůzku s Emilem Holubem. Víte přece, že se právě vrátil z výpravy do Peru?“

„Ten váš ptáček vám teď jistě nějakou chvíli nikam neuleť. Bude mu trvat nejmíň půl roku, než sežene peníze na další výpravu. A tohle je prostě důležitější!“

„Důležitější? Jak může být nějaký hloupý Slezák důležitější než věhlasný cestovatel?“

„Není to žádný hloupý Slezák, ale geniální chemik, kandidát na Nobelovu cenu. A navíc je prý na prahu světového objevu. Použijte svůj fištrón a šarm, Hano, a vytáhněte z něj všechno. Slyšíte? Všechno! Tady máte složku s jeho materiály. Prostudujete si je na palubě zepelínu. A teď koukejte mazat domů, ať si stihnete zabalit!“

„A co tak úžasného vynalezl, ten věhlasný chemik? Kámen mudrců? Nebo snad našel a oživil Golema?“

„Tak dost! Teď už jste trochu přestřelila!“ vybuchl šéf vztekle. „Ale vlastně se nedivím, že o něm nic nevíte. Až na pár čestných výjimek neměly ženy nikdy vztah k vědě.“

„No dovolte, šéfe!“

„Nedovolím a teď už konečně běžte, nebo ten let nestihnete.“

Pak mírnějším hlasem dodal. „Pověřím někoho, aby mu zavolal, že se schůzka ruší, a dám mu vědět, až se vrátíte. Vím, jak toužíte vyrazit s ním na expedici. Když mi rozhovor s tím chemikem přinesete do středeční uzávěrky, přimluvím se u něj za vás. Ale teď už běžte.“

Trošku zahanbena jsem se odporoučela z kanceláře. Ale to, co jsem zaslechla skrz zavírající se dveře za svými zády, mi vykouzlilo úsměv na rtech. „Drzá, prostořeká, ale odvaha jí nechybí. Nic naplat, takovým bude patřit budoucnost.“

EMIL HOLUB

E. E. KISCH

**BUDOVA
REDAKCE**

**DŮM, KDE BYDLÍ
HANA**

KAPITOLA DRUHÁ

Zabaleno jsem měla rychle, sledována ostržím zrakem Ondřejovým. Zrzavý kožich naježený, v očích pohrdání – fakt, že ho znovu svěřuji do péče paní domácí, nesl s grácií uraženého monarchy. Vzpouzejícího se miláčka jsem horko těžko vpasovala do košíku. A když jsem ho pak v rychlosti předávala paní Dvořákové, okomentoval to uraženým prsknutím a pohledem, který jasně říkal, že po návratu se mnou alespoň tři dny nepromluví.

Nejrychlejší cesta na Letenskou pláň, kde sídlila První národní aviatická společnost, vedla fiakrem přes řetězový, secesní Štefáníkův most na nábreží pod Letnou a po Křížíkově pohyblivém chodníku vzhůru až k Letenskému záměčku, který už několik let slouží zároveň jako odletová hala.

Dvě hodiny na přípravu utekly rychlostí splašeného expresu. Zvony na Svatém Vítu právě odbíjely poledne, když jsem s palubním lístkem v jedné a cestovní kabelou v druhé

ruce zvolna stoupala po dřevěných lamelách Křížíkova pohyblivého chodníku vzhůru k letenskému horizontu.

Přeběhnout malé prostranství a zdolat monumentální dvoukřídlé schodiště mi zabralo jen pár minut. Vstoupila jsem do odletové haly Letenského zámečku, kde se pod vysokými stropy mísila vůně drahého tabáku s technickým pachem ozónu. Novorenesanční prostory, kdysi tiché, nyní kypěly horečnatým hlukem cestujících a vyvoláváním odletů. Neměla jsem čas kochat se nástěnnými lunetami, na nichž Max Švabinský umně ztvárnil milníky české aviatiky; jen letmý pohled na hrdinné postavy vzduchoplavců mi protentokrát musel stačit. Propletla jsem se davem v přízemí a vystoupala do patra. Když jsem pak prosklenými francouzskými dveřmi vyšla na terasu, otevřela se přede mnou scéna, nad kterou by zajásalo srdce každého dobrodruha.

Pohled na Letenskou pláň, která se proměnila v les ocelových kotevních stožárů, mě naplnil úžasem. V mírném vánku se zde líně pohupovalo na dvacet majestátních zepelínů. Jejich stříbřité trupy s logem První národní aviatické společnosti se leskly v poledním slunci jako obří kovové ryby plující v oceánu vzduchu. Pod nimi se hemžily postavičky mechaniků a pozemního personálu, zatímco v dálce nad obzorem tiše kroužily další stroje čekající na povolení k přistání.

Hřmot parního stroje ohlásil přistavení pojízdné rampy, která s kovovým klapnutím přirazila přímo k zábradlí terasy. O pár okamžiků později už jsem seděla v polstrovaném křesle u okna. Kapitán nám popřál klidný let, kotevní lana byla uvolněna a náš zepelín, nesoucí na boku hrdé jméno slavného vynálezce, zamířil s elegantní lehkostí směr Ostrava.

V hloubce pod námi se míhala pole, vesnice a města, ale já bohužel neměla čas kochat se dechberoucím výhledem z okénka kabiny. Práce nepočká. Otevřela jsem tedy desky a začala listovat materiály, které mi Ervín nechal připravit.

„Wojtzech Kowalski. Nositel státního vyznamenání za službu vlasti na poli vědy.

Je mu připisován objev vodíku. Pomohl hraběti Ferdinandu von Zeppelinovi s výrobou jeho první vzducholodi, čímž se zasloužil o rozvoj aviatiky na našem území.

Nadále se zabývá nejen dalším výzkumem hydrogenia, ale také teorií radioaktivity.

Nominován na Nobelovu cenu za chemii.

Žije ve Slezské Ostravě, Nádražní ulice 3A, kde má v suterénu laboratoř.

Jediný žijící příbuzný, bratr Jozsef František Kowalski, bytem Beatrixgasse 17, Vídeň. Povolání lékař.“

Několik fotografií a spousta vzorců a chemických pouček, které pro mě byly srozumitelné asi jako piktogramy lovců mamutů.

Ten člověk bude přinejmenším vzdělaný a to je vždycky velké plus. Třeba rozhovor s ním nebude až taková nuda.

Z myšlenek mě vyrušil stevardův hlas. „Ne, pane, mléko nemáme. Mohu vám nabídnout minerální vodu, jablečný mošt nebo bílé či červené víno.“

Otočila jsem se, abych se podívala, co se děje.

V zadní části kabiny se stevard ze všech sil snažil uklidnit vzteky zrudlého muže v černé buřince, bílé košili a černých kalhotách, který mluvil s podivným přízvukem, kvůli němuž mu bylo jen velmi špatně rozumět.

„Když teda nemáte horký moloko, tak mi dejte hrnek horkého tý s molokem.“

„Ale pane, čaj nepodáváme. A laskavě se uklidněte, rušíte ostatní cestující.“

„Vidíš ho, panáčka volivrejovaného, jak se tu voskřípuje? A to jenom proto, že chcu jen svoje moloko...“ brblal si podivín pod vousy.

Znovu jsem se začetla do materiálů, které mi šéf nechal připravit, a začala si chystat otázky, které Kowalskému položím. Zbytek tříhodinového letu mi díky tomu utekl jako voda a z práce mě vyrušilo, až když to v palubním rozhlase zachrčelo a kapitánův hlas nám oznámil, že za pár minut přistaneme.

Vystoupila jsem z gondoly obřího korábu nebes. Pohled na industriální srdce republiky mi ihned vehnal do mysli vzpomínky na mou milovanou Prahu.

Vzduch tu v tom horkém letním dni voněl jinak než tam – byl těžký, prosycený uhelným prachem a příslibem nevídaného bohatství. Slunce páliło, ale přes všudypřítomný kouř z vysokých pecí, který se líně valil k obzoru jako šedavý samet, mělo podivně zastřený svit.

Upravila jsem si klobouk a nastoupila do přistaveného parou poháněného krytého vozu, který mě měl dovézt do srdce toho pulzujícího organismu. Jakmile jsme opustili brány letiště, obklopila nás krajina, kde příroda prohrávala svůj boj s ocelí. Míjeli jsme nekonečné řady dělnických kolonií s červenými lícovými cihlami, kde se na dvorcích sušilo prádlo, kterému nikdo neřekl jinak než „ostravské sněhobílé“ – přestože už po hodině šedlo sazemi.

Cesta do centra byla ohlušujícím zážitkem. Všude kolem mě kypěl život mladé republiky. Viděla jsem obrovské konstrukce těžních věží, které se jako kostry pravěkých ješ-

těřů tyčily nad obzorem. Zvuk parních bucharů a hvízdání lokomotiv tvořily rytmický doprovod naší jízdy. Ostrava nebyla městem pro slabé povahy; byla to vřava, syrová energie a hluk, ze kterého se mi točila hlava.

Když jsme konečně vjeli do vnitřního města, industriální chaos vystřídala noblesa výstavních paláců a bank. Prach nahradila vůně drahých parfémů a kávy z otevřených kavárenských oken. Vůz zastavil před majestátní budovou hotelu Imperial. Portýr mi otevřel dveře a já, stále ještě omámená tou směsicí sazí a luxusu, jsem vstoupila do stinné, mramorem obložené vstupní haly hotelu.

Vyřídit formality na recepci zabralo jen pár minut a za chvíli už jsem seděla ve svém hotelovém pokoji a přemýšlela nad instrukcemi, které jsem před cestou dostala. „Použijte svůj fištrón a šarm, Hano,“ řekl mi Ervín,

když jsem odcházela z jeho kanceláře. Toho prvního mám, troufám si říct, celkem dost. A to druhé, tomu snad pomohou cihlově červené bavlněné šaty s krajkovým živůtkem, které jsem si přibalila do své cestovní brašny. Po koupeli, skromné, ale chutné večeři v hotelové restauraci a hodině pečlivých příprav jsem si při pohledu do zrcadla mohla říci: „Hano, teď ti určitě žádný chemik neodolá.“

Ve šněrovacích střevíčkách na zvýšeném podpatku se chodí opravdu špatně, takže jsem si musela na cestu (která by mi za normálních okolností a v normální obuvi trvala stěží půl hodiny) vzít bryčku. Byl vlhý letní podvečer a plynové lampy na nárožích se už začínaly rozsvěcet. Nechala jsem se vysadit na rohu Komenského sadů a na chvíli se posadila na lavičku, abych si ve stínu stromů vychutnala večerní klid a srovnala si trochu myšlenky.

Právě jsem si říkala, že vstanu a vydám se splnit šéfův úkol, když tu jsem spatřila zvláštní věc.

Před vchodem do domu, kde se, jak jsem věděla, nalézala chemikova laboratoř, zastavil parní samohybný vůz celý pobitý železnými pláty.

Schovala jsem se za strom a čekala, co bude dál.

Pomalů a se skřípěním se na střeše toho podivného vozidla odsunul těžký poklop a z něj se k mému velkému překvapení vysoukal onen podivín s buřinkou, který se na palubě zepelínu tak hlasitě dožadoval mléka. Za ním se z vozu vysoukal ještě jeden chlap. Svalovec v železem pobité vestě a s červeným baretem na hlavě.

Oba muži se příkrčení na střeše vozu několikrát spěšně rozhlédli na všechny strany a hbitě slezli po krátkém žebříčku dolů.

Svalovec se ještě jednou pozorně zadíval směrem k parku, jako by tušil, že tam jsem. A já se ještě více přitiskla ke stromu, který mě skryl před jeho pátravým pohledem.

Poté se oba muži odlepili od boku vozu a rychle vběhli do vchodu domu 3A.

Po čtvrt hodině čekání, a přiznám se, i sbírání odvahy jsem se odlepila od stromu a nenápadně jsem se přesunula ke vchodu do domu.

Bylo mi jasné, že muž s buřinkou i jeho kumpán jsou stále v laboratoři, ale chtěla jsem alespoň nahlédnout suterénním okýnkem, co tam dělají. Vyhrnula jsem si sukni a obezřetně si přidřepla k okýnku.

Pohled, který se mi naskytl, byl věru neutěšený. Laboratoř byla vzhůru nohama. Všechny zásuvky vysypané, baňky i destilační kolony rozbité a knihy a listiny rozházené bez

ladu a skladu po podlaze. Ovšem muže s buřinkou ani toho druhého chlapa jsem nikde neviděla.

Usilovně jsem přemýšlela, co udělám, když tu jsem zaslechla svistot jakoby letícího šípu a pak už se mi jen zatmělo před očima a já padala hluboko, hluboko.

**ŠTEFÁNIKŮV
MOST**

**POHYBLIVÝ
CHODNÍK
NA LETNOU**

**LETENSKÝ
ZÁMEČEK**

KAPITOLA

TŘETÍ

Nevím, jak dlouho jsem byla mimo sebe, ale když jsem se probrala, seděla jsem na podlaze bosa a připoutaná za ruce řetězem k noze pracovního stolu.

Hlava mi třeštila, jako by do ní bušilo tucet permoníků, a v ústech jsem měla slanou pachutí.

Přede mnou se na dřevěné židli pohupoval muž s černou buřinkou a listoval složkou s dokumenty o Wojtzechu Kowalském.

Za jeho zády stál ten ramenatý svalovec a pohrával si s napohled velmi ostrou dýkou.

„Ale, ale, ale. Kohopak jsme to chytili? Že by děvčeka byla snad od polišů, nebo dokonce od některé z velmocí? Určitě nám chtěla vyfouknout toho chemička, co ho máme v tanku.“

„Ale pane Purgere. Ta slečna nevypadá ani jako policistka, ani jako tajná agentka Británie či jiné mocnosti. Že, slečno? SLEČNO?!“

To „slečno“ svalovec zasyčel tak, že jsem ihned pochočila, že nemá cenu hrát si na němou.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Velká hra**.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.